

Семененко Аліна - здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Журналістика» факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Науковий керівник – Горобець Р.І., доктор філософії зі спеціальності 035 Філологія, асистент кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

ДІАНА СІНЬКОВА

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ НА РАДІО

Аналіз культурологічної тематики на радіо ґрунтується на поєднанні теорії масової комунікації, журналістичного мистецтва та культурології. Радіомовлення як специфічний аудіальний медіаканал формує особливий тип взаємодії з аудиторією, що визначає способи подання культурної інформації, її інтерпретацію та вплив на слухача. Теоретичне осмислення культурного контенту в радіоефірі передбачає розгляд функцій радіо, його жанрової системи, виражальних засобів, форматної організації та соціокультурної місії.

Одним із базових підходів є функціональний, що передбачає аналіз культурної тематики крізь призму основних функцій радіожурналістики. Радіо виконує інформаційну, просвітницьку, виховну, інтегративну та ціннісно-орієнтаційну функції. Культурологічний контент у цьому контексті розглядають як засіб передавання знань про мистецтво, традиції, літературу, музику, а також як чинник формування естетичних смаків і національної свідомості. Теоретичні засади такого підходу ґрунтовно розкрито в працях з основ радіожурналістики, де культуру визначено як невід'ємну складову програмної політики мовника [3, с. 52–60].

Іншим важливим підходом є комунікативний, що зосереджується на взаємодії автора, тексту та аудиторії. У межах цього підходу культурологічну тематику аналізують як комунікативний процес, у якому журналіст виступає посередником між культурною подією та слухачем. Радіо створює ефект присутності й довіри завдяки живому слову, інтонації, тембру голосу, музичному супроводу. Саме аудіальна природа медіа зумовлює специфіку сприйняття культурної інформації, що потребує глибокого розуміння психологічних механізмів комунікації.

Значну увагу в теоретичних дослідженнях приділено виражальній системі радіо. Культурологічний контент потребує

особливої образності, оскільки слухач не має візуальної підтримки. Слово, звук, пауза, шумові ефекти та музика стають основними інструментами створення художнього образу. У наукових працях акцентовано на тому, що саме синтез цих засобів забезпечує повноцінне розкриття культурної тематики та сприяє формуванню емоційного відгуку аудиторії [3, с. 83–90].

Жанровий підхід передбачає розгляд культурологічної тематики крізь систему радіожанрів. Інформаційні жанри забезпечують оперативне повідомлення про культурні події, прем'єри, фестивалі, виставки. Аналітичні жанри дозволяють глибше осмислити мистецькі явища, подати експертні оцінки, інтерпретації та коментарі. Художньо-публіцистичні жанри, зокрема радіонарис чи документальна композиція, створюють можливість для емоційно насиченого й образного розкриття теми. Виразальні особливості цих жанрів детально проаналізовано у фахових дослідженнях, які окреслюють їхню роль у формуванні культурного дискурсу [4, с. 136–139].

Форматний підхід пов'язаний із розвитком радіоринку та диференціацією аудиторії. Вибір формату радіостанції визначає обсяг і характер культурного контенту. Інформаційно-аналітичні станції приділяють більше уваги культурним новинам і оглядам, тоді як музично-розважальні формати інтегрують культуру переважно через музичні блоки й короткі інформаційні вставки. Теоретичне осмислення радіоформатів дає змогу зрозуміти механізми адаптації культурної тематики до потреб конкретної аудиторії [2].

Соціокультурний підхід розглядає радіо як інститут, що впливає на формування історичної пам'яті та національної ідентичності. Культурологічна тематика в цьому аспекті постає засобом збереження традицій, популяризації національної спадщини, підтримки духовних цінностей суспільства. Радіоефір стає простором репрезентації культурних смислів, які консолідують суспільство та сприяють утвердженню національних ідеалів [5, с. 25–28].

У сучасних умовах особливої ваги набуває підхід, що враховує інформаційні виклики та медіасередовище періоду воєнних і гібридних конфліктів. Культурологічна тематика на радіо може виконувати функцію духовної підтримки, зміцнення громадянської позиції та протидії деструктивним інформаційним впливам. Дослідження ролі медіа в умовах інформаційного протиборства засвідчують, що культурний контент здатен стати чинником консолідації суспільства та збереження культурної самобутності [1, с. 18–21].

Технологічний підхід передбачає аналіз процесу створення культурних програм з урахуванням специфіки радіовиробництва. Підготовка матеріалів культурологічного спрямування вимагає

ретельної роботи з текстом, добору звукового матеріалу, монтажу, дотримання ритміки й композиційної цілісності. Особливості виробничого процесу визначають якість подання культурної інформації та впливають на її сприйняття слухачем [2, с. 112–118].

Не менш важливим є підхід, пов'язаний зі стандартами журналістської діяльності. Культурологічна тематика, попри свою емоційність і творчий характер, має відповідати професійним нормам точності, достовірності та балансу. Дотримання стандартів забезпечує довіру аудиторії та сприяє підвищенню якості культурного мовлення [2, с. 54–59].

Окремий аспект теоретичного аналізу стосується ролі ведучого в культурних програмах. Ведучий виступає не лише інформатором, а й інтерпретатором, який формує контекст сприйняття культурної події. Його мовлення, інтонаційна виразність, уміння підтримувати прямий ефір створюють атмосферу довіри та залучення аудиторії до культурного процесу [5, с. 12–15].

Отже, теоретичні підходи до аналізу культурологічної тематики на радіо охоплюють функціональний, комунікативний, жанровий, форматний, соціокультурний, технологічний та нормативний виміри. Комплексне застосування цих підходів дозволяє всебічно дослідити особливості репрезентації культури в радіоефірі, з'ясувати механізми впливу на аудиторію та визначити місце культурного контенту в сучасному медіапросторі.

Список використаних джерел

1. Бабчук Е. Прямий ефір: з чого все починалось... Аналіз сучасного стану прямиоефірних передач. Ведучий у практиці сучасного радіомовлення : зб. навч.-метод. матеріалів. Київ, 2006. С. 9–19.
2. Радіовиробництво: навч. посіб. / Ю. П. Єлісовенко, М. В. Нагорняк. За заг. ред. проф. В. В. Різуна Київ: ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2017. 304 с.
3. Телерадіожурналістика: стандарти, методи, технології (за матеріалами медіаплатформи «Campus Radio Ukraine / Студент-TV») : навч. посіб. / Ред.-упоряд., загал. ред. Гоян В. В., Гоян О.Я. Київ : Інститут журналістики, 2020. 192 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформаційна війна у медіапросторі сучасного суспільства. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. Харків, 2022. Т. 3. № 54. С. 11–29.
5. Лизанчук В. Засоби масової інформації у контексті формування української історичної пам'яті. *Журналіст України*. 2008. №8. С. 23–33.

Сінькова Діана – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Журналістика» факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Науковий керівник – Завальнюк І. Я., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

МАР'ЯНА СЛЮСАР

КУЛЬТУРНА ЖУРНАЛІСТИКА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Медіа відіграють важливу роль у формуванні й поширенні громадської думки і мають значний вплив на соціокультурні процеси загалом. Журналістика, що висвітлює проблеми культури, має найбільші можливості для того, аби сприяти вдосконаленню взаємовідносин людини і соціуму, розвивати творчу, самодіяльну й самостійну особистість [4, с. 73].

Хорове мистецтво завжди було основним напрямком духовного розвитку суспільства й досі посідає важливе місце в українській музичній культурі. Саме інформаційний простір слугує майданчиком для популяризації мистецьких проєктів та збереження культурної спадщини, що надзвичайно вагомо в умовах глобалізації та стрімкого розвитку цифрових технологій.

Мальовнича подільська земля подарувала Україні чимало видатних істориків, письменників, музикантів та громадських діячів. Їхня діяльність – важлива складова розвитку держави й національної культури, адже вони не лише досліджували й осмислювали історію, а й стали її невід'ємною частиною.

Однією з таких величних постатей музичної індустрії є Павло Іванович Муравський – видатний український хоровий диригент і педагог. Його унікальна методика роботи з хором співом стала основою національної виконавської школи, а власний стиль, сформований упродовж усієї творчої та педагогічної діяльності, має значний вплив на розвиток українського музичного мистецтва. Як слушно зауважує Ольга Бабошина, «для кожного хормейстера України Павло Іванович Муравський є взірцем самовідданого служіння українському народові, його культурі і мистецтву. Усе своє життя він зберігав, примножував і сам творив унікальне художнє